

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ

УДК 681

ПРОБЛЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

© Олег Сало, 2000

Державний університет "Львівська політехніка", кафедра Метрологія, стандартизація та сертифікація",
вул. С. Бандери, 12, 79013, Львів, Україна

*Наведені проблеми при сертифікації транспортних послуг та ремонту і технічного обслуговування
дорожньо-транспортних засобів.*

*Приведены проблемы при сертификации транспортных услуг, ремонта и технического обслуживания
транспортных средств.*

The problems of the traffic services, car repair services and technical support services are considered.

Рівень розвитку сфери послуг, поряд із промисловим виробництвом і сільським господарством, давно вже став одним із показників економічного розвитку країни. В промислово розвинутих країнах в даний час сфера послуг домінує в економіці, становить більше ніж половину валового національного продукту. У Франції, наприклад, близько 70 відсотків валового національного продукту приносить саме сфера послуг.

Спектр запропонованих послуг на Заході надзвичайно широкий. Ось тільки деякі види надання послуг: побутове обслуговування населення; транспортні послуги; банківські та страхові послуги; телекомунікаційні послуги; інформаційні послуги; туризм і супутні послуги; навчання і підвищення кваліфікації; забезпечення безпеки тощо.

Останні десятиліття супроводжувалися постійним розширенням сфери послуг. Для багатьох країн, що розвиваються, саме сфера послуг стала тією рушійною силою, яка дозволила швидко і ефективно розвивати економіку. Цей досвід безумовно повинен бути використаний і в Україні, особливо з огляду на той факт, що ефективність капіталовкладень у сферу послуг набагато перевищує ефективність капіталовкладень у промисловість чи сільське господарство.

Україна першою серед країн СНД прийняла закон про захист прав споживачів. Тобто держава

гарантує нам якість товару чи послуг та безпеку життя.

Українська асоціація споживачів ще в 1994 році зверталась до державних органів влади, зокрема до Держстандарту України з проханням розглянути питання безпеки на дорогах. В розвинутих країнах існують закони про безпеку дорожнього руху. Гарантією безпеки є добре покриття шляхів, професійні навички водія і, найголовніше, якісний автомобіль.

Транспортний парк України сьогодні складається приблизно з п'яти мільйонів легкових автомобілів, одного мільйона вантажних автомобілів та близько 135 тисяч автобусів.

Парк легкових автомобілів щороку зростає приблизно на 230-250 тисяч одиниць. Серед цього поповнення близько 85 відсотків автомобілі близького та далекого зарубіжжя. Середній вік транспортних засобів, які експлуатуються в нашій країні, в 1,5÷2 рази перевищує аналогічний показник у розвинутих європейських державах.

Незважаючи на те, що насиченість автомобілями в Україні в 10 разів нижча, ніж у Європі, дорожня безпека у нас на порядок нижча. Дорожньо-транспортні випадки у нас закінчуються смертю у 3÷9 разів частіше ніж у країнах Європейського товариства. На кожні сто поранених у нас гине 18 чоловік, тоді як у США – 1,8, в Англії – 1,7, у Німеччині – 2,2, в Чехії та Словаччині – 4,5.

На жаль, на наших шляхах безліч автомобілів, що давно вже відпрацювали свій вік, і тільки загальне зубожіння не дозволяє власникові викинути його на смітник. Якщо технічний стан автомобіля незадовільний, то виникає проблема, де його відремонтувати і при цьому якісно.

Сертифікація послуг з ремонту і технічного обслуговування дорожньо-транспортних засобів повинна забезпечити споживачу високий рівень автосервісу.

З 1 січня 1998 року введена обов'язкова сертифікація послуг з ремонту та технічного обслуговування дорожньо-транспортних засобів та їх складових частин.

Введення обов'язкової сертифікації автосервісу має на меті захистити споживача від некваліфікованого і, як наслідок, недоброякісного обслуговування, а виробника якісних послуг – від недоброякісної конкуренції. Згідно з чинними в Україні нормативними документами щодо безпеки життя і здоров'я людей, послуги в техобслуговуванні повинні відповідати таким умовам: наявність нормативної та технічної документації, що регламентує ремонт і технічне обслуговування дорожньо-транспортних засобів, забезпеченість технологічним обладнанням та інструментом, що передбачені технічною документацією, засобами вимірювання та випробним обладнанням; достатність кваліфікації, знань і досвіду персоналу; використання для ремонту та технічного обслуговування складових частин та матеріалів, якість і безпека яких підтверджені відповідними сертифікатами.

Сертифікацію продукції та послуг у Системі проводять виключно органи із сертифікації, а в разі їх відсутності – організації, що виконують функції органів із сертифікації продукції та послуг за дорученням Держстандарту України.

В даному випадку об'єктами обов'язкової сертифікації в Системі є послуги з ремонту та технічного обслуговування автомобілів, автобусів, мотоциклів, мопедів, напівпричепів та їх складових, що надаються на території України. До цих послуг належать: ремонт та технічне обслуговування гальмівної системи, рульового керування, підвісок та трансмісії легкових, вантажних автомобілів та автопоїздів; ремонт та технічне обслуговування

автобусів, тролейбусів, мопедів, мототранспортних засобів, мотоциклів та моторолерів; ремонт та технічне обслуговування двигунів з іскровим запалюванням, дизелів та їх систем, кузовів легкових автомобілів, коліс та шин, систем живлення двигунів, електрообладнання, тонування скла.

Завданням сертифікації послуг автомобільним транспортом є встановлення чи забезпечують виробничі, технологічні, організаційні, кадрові умови підприємства безпеку перевезень пасажирів і вантажів. Сертифікація послуг автомобільним транспортом у Системі проводиться на їх відповідність вимогам нормативних документів щодо безпеки життя, здоров'я людей, захисту їх майна та охорони довкілля.

Очевидно, що перераховані вимоги до якості надання послуг автомобільним транспортом значною мірою залежать від характеристики дорожнього довкілля [1] і професійних навиків водія.

Дія в'язного комплексу факторів довкілля на організм водія транспортного засобу разом з високим рівнем нервово-психічного і емоційного напруження відбивається на захворюваності і тимчасовій втраті працездатності. Так, серед робітників автобусного транспорту загального користування захворюваність за один рік збільшилася на 9,4 %. Достовірне збільшення захворюваності спостерігається на хворобі ока, кістково-м'язової системи, психічних розладів [2]. Окрім цього, на стан водія впливають змішані вібрації, загазованість і ін. Оксиди азоту і вуглецю належать до найбільш поширених і шкідливих забруднень довкілля. Автомобільний транспорт в нашій країні є основним джерелом забруднення такою високотоксичною речовиною, як свинець, внаслідок користування етилованим бензином.

Введення сертифікації послуг з ремонту та технічного обслуговування дорожньо-транспортних засобів повинна привести до зменшення кількості аварій на дорогах країни. Застарілий автомобільний парк та відсутність належного гарантованого технічного обслуговування створює пряму загрозу безпеці руху та довкілля. Це підтверджує статистика ДАІ, за якою 60% ДТП припадає на іномарки віком понад 5 років.

Для організації сертифікаційних робіт в Україні необхідно розробити певну низку нормативних документів як на державному рівні, так і на підприємствах автосервісу.

Міжнародний досвід показує, що з метою забезпечення безпеки дорожнього руху повинна чітко функціонувати комплексна програма забезпечення якості автотранспортних послуг, повна забезпеченість стандартами та іншими нормативними документами. Для цього в Україні в рамках Держстандарту необхідно організувати технічні комітети зі стандартизації "Транспортні послуги",

"Автосервіс", "Автомобільні шляхи", які б розробляли законодавчі та нормативні акти з метою забезпечення безпеки руху на автомобільних шляхах України.

1. Сопільник Л.І. Дослідження впливу електромагнітних полів на інтенсивність дорожньо-транспортних пригод // Вісн. ДУ "Львівська політехніка". 1997. № 314. С.74-79. 2. Сидоренко А.Т., Зезюля О.Г., Клебанов Р.Д. Гигиеническая характеристика труда и временная нетрудоспособность водителей городских автобусов. Автоторожная медицина. Нижний Новгород, 1991.

УДК 001.4:389.1

ЗАКОН УКРАЇНИ "ПРО МЕТРОЛОГІЮ ТА МЕТРОЛОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ" - ПРАВОВА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ ВИМІРЮВАНЬ

© Василь Друзюк, 2000

Львівський державний центр стандартизації, метрології та сертифікації Держстандарту України

Розглянуто основні положення Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність", викладені основи організації та функціонування Державної метрологічної системи.

Рассмотрены основные положения Закона Украины "О метрологии и метрологической деятельности", изложены основы организации и функционирования Государственной метрологической системы.

The main provisions of the Law of Ukraine "On metrology and Metrological Activity", the fundamental principles of organisation and functioning of State Metrological System have been considered.

Дана стаття ставить за мету ознайомити спеціалістів з основними положеннями Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність", який є основою національної метрологічної системи.

Важливою подією у справі вдосконалення метрологічної діяльності в Україні стало прийняття Верховною Радою України в лютому 1998 р. Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність" №113/98-ВР.

Цей закон визначає правові основи забезпечення єдності вимірювань в Україні, регулює суспільні відносини у сфері метрологічної діяльності та спрямований на захист громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань. Закон замінив Декрет Кабінету Міні-

стрів України "Про забезпечення єдності вимірювань" від 27.04.1993 р. №40-93.

Закон має ряд суттєвих відмінностей від Декрету та складається з преамбули і 7 розділів з 42 статтями.

У розділі 1 "Загальні положення" значно розширено номенклатуру застосовуваних термінів (16-ти в Законі, замість 8-ми у Декреті). Додатково введено такі ключові терміни з їх визначеннями, як "метрологія", "вимірювання", "одиниця вимірювань", "методика виконання вимірювань", "вимірювальна лабораторія", а також терміни "робочий еталон", "вихідний еталон", "засіб вимірювальної техніки", "тип засобу вимірювальної техніки", "атестація методики виконання вимірювань". Уточнено визначення термінів "єдність вимірювань", "еталон", "державний еталон", "повірка